

Nagisa MORITOKI ŠKOF

Primerjalna korpusna analiza vsebine nagovorov voditeljev držav v zvezi s pandemijo covid-19

1 Uvod

Januarja 2020 je novi koronavirus doobra pretresel svetovno javnost. S širjenjem okužb iz Kitajske je hitro dosegel preostale države Azije, Oceanije in Evrope. Z naraščanjem števila obolelih in umrlih oseb so zdravstvene ustanove občutile pritisk kot nikdar dotlej. Voditelji in voditeljice držav so uvedli različne ukrepe, kot so natančno obveščanje javnosti, vzpostavljanje zdravstvenih sistemov za paciente z novim koronavirusom, omejevanje gibanja ljudi, finančna pomoč vodjem manjših podjetij ter tistim, ki so ostali brez zaposlitve ipd. Virus je imel močan vpliv na življenje ljudi, ki so bili dotlej vajeni prostega gibanja in neomejenega druženja. Pred razmahom pandemije so voditelji in voditeljice držav nagovorili državljane in državljanke, v nagovorih pa pojasnili resnost razmer, ki so nastale zaradi novega koronavirusa.

Nagovori voditeljev in voditeljic držav odražajo njihova mnenja in stališča. Poleg tega so neposredni nagovori politikov eden izmed dejavnikov, ki vplivajo na

javno mnenje. V pričujočem članku s statistično analizo vsebine govorov voditeljev in voditeljic držav o novem koronavirusu skušamo prikazati njihove posebnosti, nato pa z njihovo primerjavo te posebnosti podrobneje raziščemo ter skušamo pojasniti, kaj so omenjeni voditelji in voditeljice želeli ljudstvu sporočiti.

Namen prispevka ni kritika posameznih vlad ali politike voditeljev in voditeljic, temveč gre za objektivno razčlenbo nagovorov o novem koronavirusu v različnih državah. To dosežemo z natančno lingvistično in statistično analizo.

2 Vsebinska analiza in politični govori

Naše socialno življenje sestavljajo govorjenje, pisanje, branje in poslušanje – se pravi izražanje in sprejemanje idej in želja z uporabo jezika. To pomeni, da lahko z analizo vsebine, ki jo izražamo jezikovno, pojasnjujemo svoje socialne aktivnosti. Vsebinska analiza besedil se je začela v drugi polovici 17. stoletja, ko se je Rimokatoliška cerkev zbala, da njeni avtoriteti grozijo natisnjena posvetna besedila. V modernejših časih se je ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja pojavila kvantitativna analiza člankov v časopisih in revijah (Wilcox 1900), pa tudi vsebinska analiza novic na radiu in televiziji.

V času svetovnih vojn je potekala analiza propagande, v povojnem obdobju pa analiza volje ljudstva (Lasswell 1949). V 80. letih 20. stoletja, ko je popularizacija računalniške tehnologije razčlenbo besedil omogočila tudi širši množici, hkrati pa je v jezikoslovju van Dijk (1993) poudaril potrebo po analizi diskurza na ravni besedila in ne le posameznih besed, fraz in povedi, se je priljubljenost vsebinske analize besedil še povečala. Ta danes ni omejena le na množične medije, politične govore ali literarno kritiko. Kako daleč je prišla, je razvidno iz analize komentarjev na Twitterju v času širjenja virusa H1N1 leta 2009 (Chew in Eyenbach 2010), vsebinske analize besedil na Facebooku v času ameriških predsedniških volitev leta 2008 (Fernandes et al. 2010) ter podobnih analiz družbenih omrežij (Hsieh in Shannon 2005; Elo in Kyngäs 2008; Skalski et al. 2017).

V pričujočem članku analiziramo politične nagovore, ki so jih voditelji in voditeljice držav naslovili na državljane. Iz nagovorov lahko razberemo govorčevu ali govorkino mnenje o razmerah in prihajajočih ukrepih (Grimmer in Stewart 2013), pa tudi njegovo ali njeno politično usmeritev (ang. *attitude*) (Pitofsky 1978; Suzuki in Kageura 2011; Krippendorff 2018).

V nagovorih, ki jih analiziramo v pričujočem članku, voditelji in voditeljice svojim državljanom in državljanke pojasnjujejo okoliščine, ki spremljajo novi koronavirus, in prosijo za razumevanje ob ukrepih, ki jih bodo primorani uvesti. Poznamo

že nagovore, ki jih voditelji naslovijo na ljudi v času potresov, drugih katastrof ali vojn, tokrat pa s primerjavo analiz nagovorov o novem koronavirusu ugotavljamo, kako se v njih odražata govoričevje ali govorkino stališče in politična usmeritev.

3 Metodologija in podatki

Za analizo smo izbrali nagovore voditeljev in voditeljic petih držav. V primerih Slovenije, Nemčije, ZDA in Japonske so nagovori voditeljev in voditeljice dostopni za javnost na spletnih straneh njihovih vlad. Pri Sloveniji, Nemčiji in Japonski so poleg nagovora v izvornem jeziku tam na voljo tudi angleški prevodi, ki smo jih uporabili pri analizi. Prvotno izbranima Sloveniji in Japonski smo zaradi tesnih političnih in kulturnih vezi med državami dodali še Nemčijo in ZDA. Analizirali smo tudi nagovor novozelandske voditeljice, ki smo jo izbrali zaradi lege Nove Zelandije v Oceaniji ter zaradi njene uspešne zajezitve širjenja koronavirusa. Ker do novozelandskega govora na spletni strani vlade v Sloveniji nismo imeli dostopa, smo s pomočjo dr. Masayoshija Oginoja (Univerza v Canterburyju, Nova Zelandija) uporabili objavo nagovora na Newshubu – spletni strani, na kateri so dostopne novice z radia, televizije in digitalnih medijev.

Govore smo analizirali s programom KH Corder (tretja različica). Gre za programsko opremo, namenjeno kvantitativni vsebinski analizi in rudarjenju besedil z metodami, kot so metoda konkordance KWIC, sopojavnostnih omrežij, analize ujemanj, samoorganizirajočih kart ipd. V članku smo uporabili funkciji analize pogostosti besed in analize z metodo hierarhičnega gručenja.

KH Coder za morfološko analizo angleščine uporablja programsko opremo Stanford POS Tagger. Poleg tega smo vanj ročno vnesli naslednje večbesedne izraze in besedne zveze (ang. *stop word*), ki naj bi jih program obravnaval kot eno besedo:

Act on Special Measures, Advisory Committee, CDC, Civil Protection Service, Commissioner of Police, Communicable Diseases Act, coronavirus, Crisis Staff, Director General of Health, Dr. OMI Shigeru, Employment Adjustment Subsidies, European Central Bank, European Union, Federal Chancellor, Federal Government, Federal Republic, Finance Minister, GDP, Golden Week holidays, Great East Japan Earthquake, Mayor of the Municipality of Šmarje, National Security Council, NHS, Nippon Foundation, Nursing Association, Olympic and Paralympic Games, Personal Protective, Equipment, Prime Minister, Robert Koch, SBA, Second World War, Self-Defense Forces, Slovenian Army, Small Business Administration, South Korea, Special Measures, Treasury Department, United States, World Health Organisation.

Podrobnosti o nagovorih v posameznih državah so v naslednji razpredelnici.

Razpredelnica 1: Podatki o nagovorih o novem koronavirusu, ki so jih voditelji in voditeljice držav naslovili na ljudi.

	Ime govorca	Naziv funkcije	Datum govora	Število povedi	Število besed (število različnih besed)
Slovenija	Janez Janša	Predsednik vlade	19. 3. 2020	99	2066 (641)
Nemčija	Angela Merkel	Kanclerka	18. 3. 2020	106	2151 (581)
Nova Zelandija	Jacinda Ardern	Predsednica vlade	23. 3. 2020	120	2031 (538)
ZDA	Donald Trump	Predsednik	11. 3. 2020	74	1415 (502)
Japonska	Shinzō Abe	Predsednik vlade	7. 4. 2020	133	3036 (840)

V nadaljevanju bomo analizirali nagovore voditeljev in voditeljic teh držav ter izpostavili razlike med njimi.

4 Primerjava med državami: analiza desetih značilnih besed

Da bi izpostavili razlike med njimi, smo iz nagovorov voditeljev in voditeljic teh petih držav izluščili značilne besede, ob tem pa se posebej osredotočili na samostalnike. Samostalnike, ki se pojavljajo v besedilih, lahko razporedimo v semantično povezane kategorije (Barker in Cornacchia 2020), v političnih besedilih pa imajo pogosto pomembno vlogo nosilcev sporočevalčevega političnega mnenja (Yu, Kaufmann in Diermeier 2008). Z analizo nagovorov voditeljev in voditeljic držav smo tako dobili vpogled v njihove politične usmeritve in mnenja o novem koronavirusu.

Razpredelnica 2: Število samostalnikov in število različnih samostalnikov v nagovorih voditeljev in voditeljic posameznih držav.

	Število samostalnikov (Število različnih samostalnikov)
Slovenija	390 (223)
Nemčija	347 (202)
Nova Zelandija	369 (181)
ZDA	276 (171)
Japonska	659 (322)

V spodnji razpredelnici vidimo deset najpogosteje uporabljenih značilnih besed v nagovorih voditeljev in voditeljic posameznih držav.

Razpredelnica 3: Deset najpogosteje uporabljenih značilnih besed v nagovorih voditeljev in voditeljic posameznih držav.

Slovenija	Jaccardov koeficient	Nemčija	Jaccardov koeficient	Nova Zelandija	Jaccardov koeficient	ZDA	Jaccardov koeficient	Japonska	Jaccardov koeficient
government	0,094	Time	0,073	case	0,085	virus	0,139	people	0,151
crisis	0,076	Life	0,071	time	0,079	action	0,099	number	0,086
time	0,075	Community	0,044	service	0,073	health	0,088	facility	0,076
everyone	0,071	Way	0,043	home	0,055	nation	0,067	life	0,072
measure	0,071	Everyone	0,042	today	0,054	travel	0,065	patient	0,068
equipment	0,071	Day	0,041	way	0,054	world	0,062	effort	0,067
day	0,070	Democracy	0,039	Transmission	0,050	restriction	0,049	business	0,066
country	0,065	reason	0,038	hour	0,049	american	0,041	coopera- tion	0,061
epidemic	0,059	Restriction	0,036	Community	0,047	outbreak	0,041	infection	0,059
place	0,044	Thing	0,036	decision	0,041	relief	0,041	situation	0,056

S pomočjo zgornje razpredelnice določimo osrednjo temo posameznih nagovorov. Slovenski se osredotoča na izredno stanje *epidemije (epidemic)* in mednarodno *krizo (crisis)*, ki jo ta prinaša, ter opozarja na prihajajoče *ukrepe (measure)*. Po drugi strani so v nemškem nagovoru pogoste besede, kot so *skupnost (community)*, *življenje (life)* in *demokracija (democracy)*, pojavlja pa se tudi izraz *omejitev (restriction)*. V novozelandskem nagovoru se prav tako pojavlja beseda *skupnost (community)*, uporabljeni pa so tudi izrazi *čas (time)*, *danes (today)* in *ura (hour)*, kar nakazuje na hiter *prehod (transmission)* iz običajnega načina življenja v kriznega.

Nasprotno pa imajo v japonskem in ameriškem nagovoru visok Jaccardov koeficient samostalniki, povezani z gospodarstvom in družbo, manj pa je takih, ki se navezujejo na vsakodnevno življenje. V ameriškem nagovoru ima še posebej visok koeficient beseda *virus (virus)*, poleg tega je pogosta zahteva po *dejanjih (action)*. Pojavljajo se tudi besede *narod (nation)*, *Američan (American)* in *svet (world)*. V japonskem nagovoru je posebej pogosta beseda *ljudje (people)*. Sledita *situacija (situation)* in *poslovanje (business)*, nato *ustanova (facility)* in *pacient (patient)*, nazadnje pa še *sodelovanje (cooperation)* in *napor (effort)*. V tem nagovoru ne gre toliko za načine in ukrepe, s katerimi naj bi se spopadali s trenutnimi razmerami, temveč bolj za razlago stanja in prošnjo za razumevanje.

V japonskem nagovoru ima beseda *ljudje (people)* razmeroma visok Jaccardov koeficient. Pri podrobnejši analizi rabe smo opazili, da v sedmih od dva-
indvajsetih primerov njene rabe besedo *ljudje (people)* spremljajo števnik in količinski pridevniki.

- (1) If the infection continues to spread at this pace, two weeks from now more than 10,000 people will be infected, and a month from now that number will top 80,000.
- (2) The frightening aspect of this infectious disease is that many people who have contracted it have no fever or other symptoms whatsoever, and it spreads by them infecting people around them without anyone realizing it.

Vidimo, da japonski voditelj števnik in količinske pridevnike uporabi za bolj konkretno razlago položaja. Takšna raba tudi pojasni, zakaj je samostalnik *število (number)* drugi najpogosteje uporabljen.

V petih od dva-
indvajsetih primerov se beseda *ljudje (people)* uporablja v enakem smislu kot *državljeni*.

- (3) We have determined that this situation could cause significant damage to people's daily lives and to the national economy.

Imamo pa tudi primere, ko je beseda *ljudje (people)* uporabljena pri naslavljanju poslušalcev, torej v enakem smislu kot zaimek *vi*.

- (4) I ask people to refrain from going out, aiming at a 70 to 80 percent decrease, for the limited period of one month between now and the end of Golden Week holidays on May 6.

V primeru 4 gre za posredno nagovarjanje poslušalcev in poslušalk z besedo *ljudje (people)*, vendar beseda v izvirnem japonskem besedilu ne ustreza niti pomenski konotaciji v smislu besede *ljudje* niti v smislu zaimka *vi*. Ne moremo torej presoditi, ali takšna raba besede *ljudje (people)* zares izvira iz japonskega izražanja pri podajanju nagovorov ali le iz prevajalčeve izbire besed. Vidimo pa, da se pri prošnji za upoštevanje nasvetov japonski predsednik vlade izogne neposrednemu nagovarjanju ljudi in namesto tega uporabi izraz, ki se nanaša na vse državljane in državljanke, s tem pa tudi na poslušalce in poslušalke. Tako jih prosi za *sodelovanje (cooperation)*, s katerim bodo premagali trenutno *situacijo (situation)*.

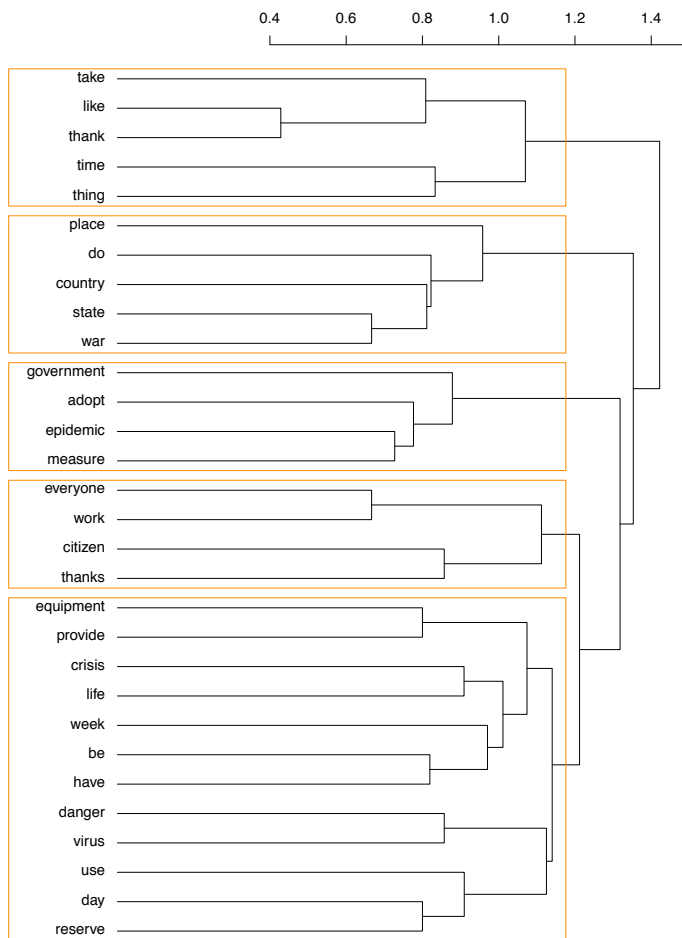
5 Primerjava posameznih držav: analiza z metodo hierarhičnega gručenja samostalnikov in glagolov

V prejšnjem razdelku smo s primerjavo desetih najpogosteje uporabljenih značilnih besed v posameznih nagovorih določali posebne značilnosti nagovorov voditeljev in voditeljic držav. V nadaljevanju si bomo nagovore ogledali še nekoliko bolj natančno. Za hierarhično gručenje bomo približno 30 samostalnikov in glagolov analizirali z Jaccardovim koeficientom in metodo Ward, ki sta najpogosteje uporabljeni metodi za vsebinsko analizo. Tako bomo pojasnili značilnosti nagovorov posameznih držav in videli, kakšne okoliščine in položaji so opisani v nagovorih.

5.1 Slovenski nagovor: vojna in nevarnost

Rezultati hierarhičnega gručenja samostalnikov in glagolov so prikazani na Sliki 1. V prvi gruči so izrazi, ki se navezujejo na izražanje hvaležnosti, v drugi so izrazi, ki trenutne razmere primerjajo z vojno, v tretji pa izrazi o vladnih ukrepih za zamejevanje širjenja okužbe. V četrti gruči se ponovi izražanje hvaležnosti, a je tokrat jasno namenjeno državljanom in zaposlenim. V zadnji gruči sledi razlaga o pripravljenosti Slovenije na spopad s trenutnimi razmerami z ustrezno opremo.

V nadaljevanju so primeri rabe besede *vojna* (*war*) v slovenskem nagovoru. V tretjem razdelku, v katerem smo analizirali deset značilnih samostalnikov, beseda *vojna* (*war*) sicer ni bila omenjena, saj se pojavi le štirikrat, vendar je bila v slovenskem nagovoru uporabljena večkrat in v drugačnem kontekstu kot v nagovorih voditeljev in voditeljic ostalih držav. Takšna sta naslednja primera.

Slika 1: Rezultati analize slovenskega nagovora z metodo hierahičnega gručenja (30 glagolov in samostalnikov).

- (5) The danger is worse than in a traditional war, except when biological weapons are used. / Nevarnost je hujša kot v klasični vojni, razen če je v njej uporabljeno biološko orožje. (Slovenija)

- (6) In Europe today, there are countries that have already been critically affected by the epidemic, countries that due to the epidemic and due to delays are on the edge of chaos and have declared a traditional state of emergency and a state of war, two countries that had adequate defences against epidemics in place, and the majority of others that are improvising, although this is being done by well-established and mostly well-organised state apparatuses. / V Evropi so danes države, ki jih je epidemija že izjemno prizadela, države, ki so zaradi nje in zamud na robu kaosa ter razglašajo klasično izredno in vojno stanje, dve državi, ki sta imeli za obrambo pred epidemijo izdelane ustrezne načrte, ter večina ostalih, v katerih improvizirajo, a to delajo utečeni in večinoma dobro organizirani državni aparati. (Slovenija)

V slovenskem nagovoru predsednik vlade trenutne razmere označi za hujše od vojne ter na tak način državljanom in državljankam prikaže, kako resna je trenutna situacija.

191

Beseda *vojna (war)* se, kot v spodnjih primerih, pojavi tudi v nemškem (enkrat) in japonskem (dvakrat) nagovoru.

- (7) Since German reunification, no, since the Second World War, there has not been a challenge for our country in which action in a spirit of solidarity on our part was so important. (Nemčija)
- (8) It is no exaggeration to say that both the global economy and the Japanese economy are now truly facing the greatest crisis in the post-war period. (Japonska)

V primeru (7) in (8) je beseda *vojna (war)* uporabljena za označevanje določene točke v času (konec druge svetovne vojne leta 1945). Z drugimi besedami, v slovenskem nagovoru beseda *vojna (war)* označuje resnost in nevarnost trenutnega stanja, v nemškem in japonskem pa kaže na to, o katerem časovnem obdobju govorec govori.

Naslednja primera vsebujeta besedo *nevarnost (danger)*. Ta se v slovenskem nagovoru pojavi štirikrat, v ostalih štirih pa je ni mogoče zaslediti, razen posredno v ameriškem, kjer se pojavi njena pridevniška oblika *nevaren (dangerous)*. V primeru (9) je prikazana raba besede *nevarnost (danger)* v slovenskem nagovoru, v primeru (10) pa raba besede *nevaren (dangerous)* v ameriškem.

- (9) The danger is worse than in a traditional war, except when biological weapons are used. / Nevarnost je hujša kot v klasični vojni, razen če je v njej uporabljeno biološko orožje. (Slovenija)

(10) From the beginning of time, nations and people have faced unforeseen challenges, including large-scale and very dangerous health threats. (ZDA)

Tudi v tem primeru je v slovenskem nagovoru beseda *nevarnost* (*danger*) uporabljena za označevanje resnosti trenutne situacije, v ameriškem pa beseda *nevaren* (*dangerous*) v smislu škodljivosti bolezni. Iz rabe besed *vojna* (*war*) in *nevarnost* (*danger*) lahko sklepamo o stališčih slovenskega predsednika vlade – stanje označi za zelo resno.

5.2 Nemški nagovor: demokracija in skupnost

Sledi analiza nemškega nagovora. Rezultati hierarhičnega gručenja samostalnikov in glagolov so prikazani na Sliki 2.

192

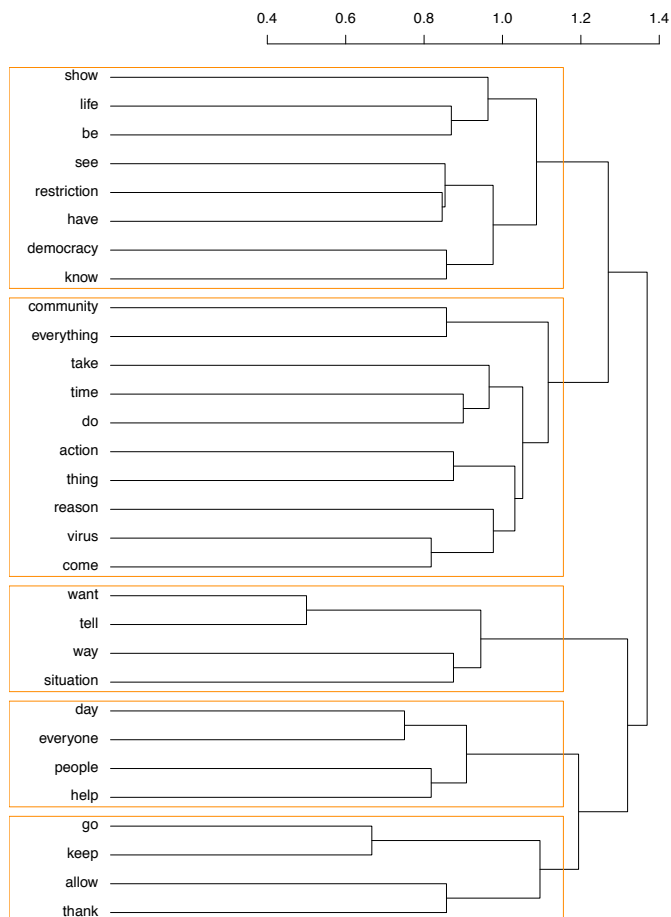
V prvi gruči najprej opazimo, da se beseda *omejitev* (*restriction*) pojavlja skupaj z na prvi pogled izključujočim izrazom *demokracija* (*democracy*). Tu kanclerka govori o povezavi med ukrepi proti novemu koronavirusu in demokracijo. V drugi gruči sporoča, da je napočil *čas* (*time*), ko mora biti celotna *družba* (*community*) *dejavna* (*action*) v prid premagovanja *virusa* (*virus*). V tretji gruči izraža željo po jasni razlagi (*want, tell*) trenutne *situacije* (*situation*), v četrti poudarja pomen medsebojne (*everyone, people*) pomoči (*help*), v peti pa izraža hvaležnost (*thank*).

Beseda *demokracija* (*democracy*) je sedma najpogosteje uporabljena beseda v nemškem nagovoru – pojavi se štirikrat, medtem ko je v ostalih nagovorih ne zasledimo. V spodnjih primerih je prikazana uporaba besede *demokracija* (*democracy*).

(11) I know how invasive the closures that the Federation and the Länder have agreed to are in our lives, and also in terms of how we see ourselves as a democracy. (Nemčija)

(12) These should never be put in place lightly in a democracy and should only be temporary. (Nemčija)

Kanclerka zatrdi, da ukrepi in zaprtja ob širjenju novega koronavirusa ne bodo kršili pravil demokracije. To pojasni tudi sočasni pojav besed *omejitev* (*restriction*) in *demokracija* (*democracy*) v drugi gruči. Gre torej za poudarjanje, da začasne omejitve za zamejitev širjenja novega koronavirusa ne bodo vplivale na težko prisluženo demokracijo, ki jo je Nemčija uspešno vzpostavila po drugi svetovni vojni.

Slika 2: Rezultati analize nemškega nagovora z metodo hierahičnega gručenja (30 glagolov in samostalnikov).

Primeri (13) in (14) prikazujeta rabo besede *dovoliti* (*allow*), ki je tako kot beseda *demokracija* (*democracy*) posebnost nemškega nagovora.

(13) And allow me to express my thanks to those who are too seldom thanked. (Nemčija)

(14) But, above all, time to allow those who fall ill to receive the best possible treatment. (Nemčija)

V nemškem nagovoru se tri od štirih rab besede *dovoliti* (*allow*) pojavijo v frazi *dovolite mi* (*allow me*), v primeru (14) pa ta beseda izraža omogočanje dostopa do zdravil obolelim. Pri rabi besede *dovoliti* (*allow*) lahko vidimo odnos nemške kanclerke do državljanek in državljanov, ki jih prosi za dovoljenje za določeno dejanje.

Tudi v japonskem nagovoru se dvakrat pojavi beseda *dovoliti* (*allow*), vendar ne v frazi *dovolite mi* (*allow me*).

(15) What is most important to reduce the burdens on medical care is not allowing the number of patients to increase. (Japonska)

(16) We must not allow your efforts to come to naught. (Japonska)

Beseda *dovoliti* (*allow*), ki jo najdemo v japonskem nagovoru, se pojavlja v nikalni obliki. Ta raba izraža nujno potrebo po preprečevanju določenih nevarnih situacij. Politično stališče, ki ga sporoča raba besede *dovoliti* (*allow*) v nemškem nagovoru, pa je povezano z demokracijo in idejo, da dejanja vlade neposredno vplivajo na posameznike in posameznice.

5.3 Novozelandski nagovor: Stay home

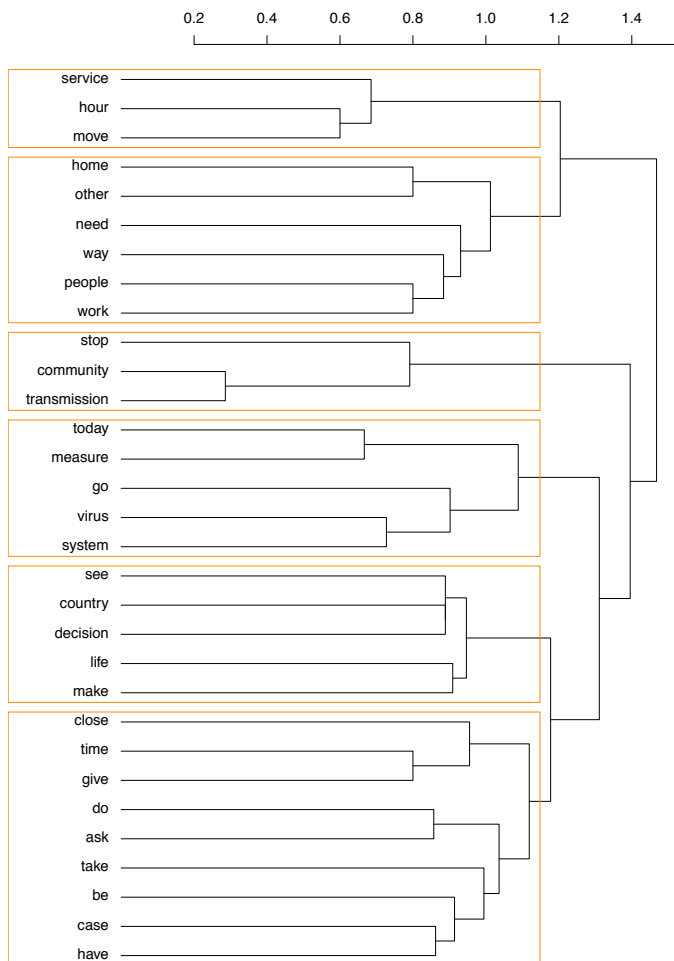
Sledi analiza novozelandskega nagovora. Nova Zelandija je kakor ZDA del angleško govorečega sveta in kakor Japonska otoška država v Oceaniji. Predvidevamo, da bo pogled predsednice otoške države na širjenje okužbe drugačen kot pogledi voditeljev celinskih držav, ki neposredno mejijo na druge.

Rezultati hierarhičnega gručenja samostalnikov in glagolov so prikazani na Sliki 3. V novozelandskem nagovoru so pogosti izrazi, kot so *čas* (*time*, *šesta gruča*), *danes* (*today*, *četrti gruča*) in *ura* (*hour*, *prva gruča*), saj je predsednica vlade govor podala 48 ur pred uvedbo ukrepov. Beseda *čas* (*time*) je po pogostosti pojavljanja na drugem, *danes* (*today*) na petem, *ura* (*hour*) pa na osmem mestu. To opazimo že v prvi gruči, ki se nanaša na to, da se bo dostopnost storitvenih dejavnosti s časom spremenila.

V drugi gruči se pojavljajo izrazi, povezani z *delom* (*work*) od *doma* (*home*). Tretja se navezuje na *zaustavljanje* (*stop*) *prenosa* (*transmission*) *bolezni v skupnosti* (*community*). V četrti je omenjeno, da se od dneva nagovora (*today*) naprej začenejo *ukrepi* (*measure*) in da virus ogroža *sistem* (*system* – v tem primeru je mišljen zdravstveni sistem). Iz pete je razvidno, da gre za *odločitev* (*decision*) *celotne države* (*country*), zadnja gruča pa je povezana z *zapiranjem* (*close*) *izobraževalnih in drugih ustanov* ter s *primeri* (*case*) *okužb*.

V novozelandskem govoru je beseda *prenos* (*transmission*) uporabljena šestkrat (sedma najpogostejša značilna beseda), od tega štirikrat v frazi *prenos v skupnosti* (*community transmission*).

(17) Right now we have a window of opportunity to break the chain of community transmission – to contain the virus – to stop it multiplying and to protect New Zealanders from the worst. (Nova Zelandija)

Slika 3: Rezultati analize novozelandskega nagovora z metodo hierahičnega gručenja (31 glagolov in samostalnikov).

V primeru (17) je podano mnenje, da je zaustavitev *prenosa (transmission)* virusa v *skupnosti (community)* poglobitnega pomena. V nagovoru se sedemkrat pojavi tudi beseda *dom (home)*, kar jo postavlja na četrto mesto desetih najpogostejših uporabljenih značilnih besed (Razpredelnica 1).

(18) Staying at home is essential. (Nova Zelandija)

(19) To be absolutely clear we are now asking all New Zealanders who are outside essential services to stay at home, and to stop all interactions with others outside of those in your household. (Nova Zelandija)

V novozelandskem nagovoru predsednica ljudem jasno pove, da je najučinkovitejši način za preprečevanje okužb z novim koronavirusom ostajanje doma in prekinitev stikov v skupnosti. Ker se virus širi z običajnim družabnim življenjem, predsednica vlade ljudi prosi, naj ne odhajajo s svojih domov.

5.4 Nagovor predsednika Združenih držav Amerike: dejanja in gospodarstvo

Rezultati analize 31 glagolov in samostalnikov so prikazani na Sliki 4. V prvi gruči predsednik opozarja na *ekonomsko nevarnost (business, emergency)* in ljudi pomirja z obljubo o *dejanjih (action)*. Sledijo informacije o *omejevanju potovanj (restriction, travel)* (tretja gruča), *varovanju ljudi (protect, people)* pred zdravstvenimi nevarnostmi (*health, risk*) (tretja gruča), *negi (treatment) bolnikov in zmanjševanju (reduce)* števila obolelih za *virusom (virus)*, ki *pomeni grožnjo (threat)* (četrti gruča), in o razmerah v *tistem trenutku (time)*, ki pomeni *izziv (challenge)*, ki ga mora država *premagati (overcome)* (peta gruča). V zadnji, šesti gruči so izrazi, povezani s *hitrim naraščanjem števila okužb (outbreak)*, *gospodarstvom (economy)* ter s primerjavo *ZDA (nation)* in *ostalega sveta (world)*.

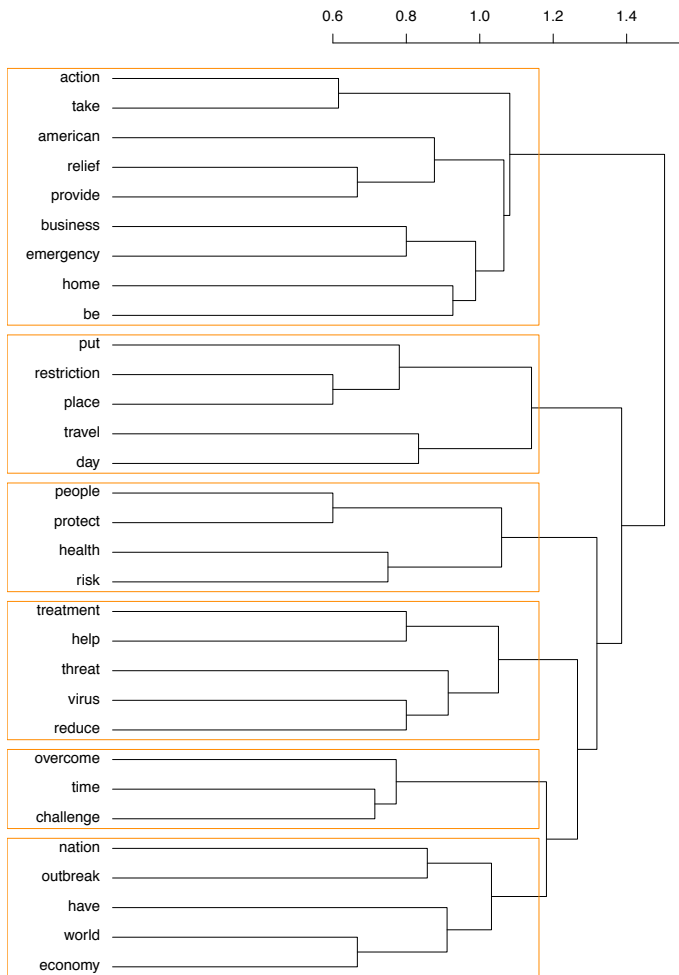
Značilnost ameriškega nagovora je opozarjanje ljudi, naj ostanejo *doma (home)*, v več kategorijah pa se pojavljajo tudi izrazi, povezani z gospodarstvom (*gospodarstvo, posel (business)* (prva gruča), *economy*, (šesta gruča)), kot je razvidno iz primerov (20) in (21).

(20) These low-interest loans will help small businesses overcome temporary economic disruptions caused by the virus. To this end, I am asking Congress to increase funding for this program by an additional \$50 billion. (ZDA)

(21) This action will provide more than \$200 billion of additional liquidity to the economy. (ZDA)

Iz nagovora predsednika ZDA lahko razberemo, da je slednji bolj usmerjen v podporo gospodarstvu, kar izrazi z naštevanjem konkretnih vsot.

Še ena posebnost ameriškega nagovora je uporaba imen držav, ki je veliko pogostejša kot v ostalih nagovorih. Pri analizi desetih najpogostejših značilnih besed v tretjem razdelku in pri analizi z metodo hierarhičnega gručenja v tem razdelku sicer nismo obravnavali lastnih imen, so pa podana v spodnji razpredelnici.

Slika 4: Rezultati analize nagovora voditelja Združenih držav Amerike z metodo hierarhičnega gručenja (31 glagolov in samostalnikov).

Razpredelnica 4: Uporaba imen držav in območij v nagovoru predsednika Združenih držav Amerike.

Država, območje	Število ponovitev
Evropa/Evropska unija (Europe/European Union)	6
Kitajska (China)	5
Združeno kraljestvo (United Kingdom)	1
Južna Koreja (South Korea)	1

Sledita primera rabe imen Evropska unija (*European Union*) in Kitajska (*China*).

(22) The European Union failed to take the same precautions and restrict travel from China and other hotspots. (ZDA)

(23) We made a life-saving move with early action on China. (ZDA)

Ameriški nagovor je bil podan marca, ko se je koronavirus, o katerem so prvič poročali na Kitajskem, v Evropi širil z eksplozivno hitrostjo. Zato predsednik kritizira EU, ki ji ni uspelo zamejiti števila obiskovalcev iz Kitajske, in Kitajsko, ki naj ne bi pravočasno vzpostavila ukrepov za varovanje obolelih.

V slovenskem in novozelandskem nagovoru je po enkrat omenjena Italija:

(24) We were watching the events unfold in northern Italy and we didn't believe that the virus could get here faster than Rome or Sicily. (Slovenija)

(25) We currently have 102 cases. But so did Italy once. Now the virus has overwhelmed their health system and hundreds of people are dying every day. (Nova Zelandija)

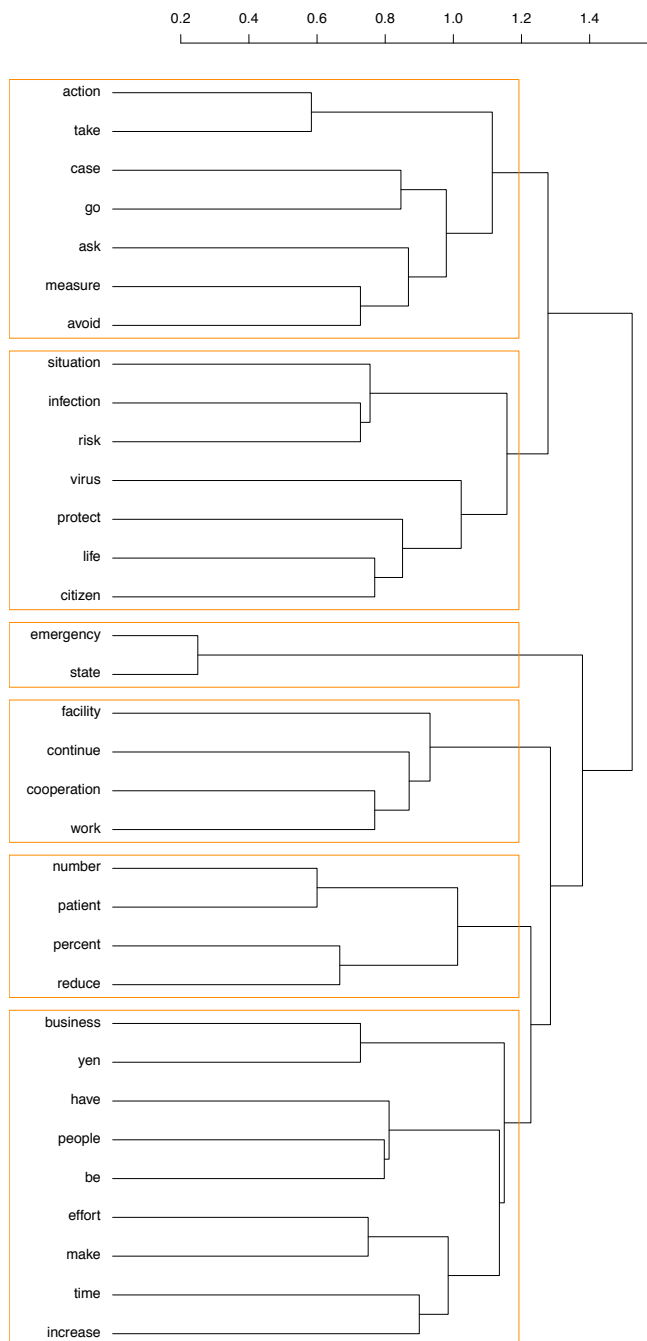
V slovenskem in novozelandskem nagovoru je Italija omenjena le kot primer države, kjer se je okužba začela širiti zgodaj, ni pa mogoče zaznati kritike. Vidimo torej, da je predsednik ZDA v primerjavi z ostalimi voditelji držav do Kitajske in EU zavzel precej bolj kritično stališče.

5.5 Japonski nagovor: napor in sodelovanje

Rezultati hierarhičnega gručenja samostalnikov in glagolov zadnjega nagovora so prikazani na Sliki 5. V prvi gruči predsednik vlade napoveduje *dejanja (action)* in *prosi (ask)* za razumevanje ob uveljavitvi *ukrepov (measure)*, s katerimi se lahko *izognejo (avoid)* širjenju okužbe. V drugi omenja *nevarnost okužbe z virusom (infection, risk, virus)* in *varovanje življenja ljudi (protect, life, citizen)*, v tretji pa govori o *kriznem stanju (emergency, state)*. V četrti gruči govori o *neprekinjenem sodelovanju (continue, cooperation)* državljanov in državljanek z zdravstvenimi delavci in delavkami ter o *objektih (facility)*, ki bodo sprejemali bolnike in bolnice, v peti pa o *število bolnikov in bolnic (number, patient)*, ki ga je treba *zmanjšati (reduce)*. Zadnja gruča se nanaša na gospodarstvo. V njej *ljudi (people)* poziva k *prizadevanju/trudu/naporu (effort)* za premagovanje koronavirusa.

V japonskem nagovoru so, tako kot v nagovoru predsednika ZDA, ko predsednik vlade govori o ekonomski pomoči v času epidemije, omenjene konkretne številke.

Slika 5: Rezultati analize japonskega nagovora z metodo hierahičnega gručenja (33 glagolov in samostalnikov).

(26) Towards that end, we have decided to implement economic measures at a scale of 108 trillion yen, equivalent to 20 percent of our GDP, which is even one of the largest in the world.

(27) For businesses whose sales have dropped significantly, we will provide 2 million yen to small-, and medium-sized corporations as well as those relatively larger corporations and 1 million yen to individual owners.

Ena izmed posebnosti japonskega govora je pogosta raba besede *prositi* (*ask*). Spodnja razpredelnica prikazuje število pojavitev glagola *prositi* (*ask*) in samostalnika *omejitev* (*restriction*) v nagovorih voditeljev in voditeljic posameznih držav.

Razpredelnica 5: Število ponovitev besed *prositi* (*ask*) in *omejitev* (*restriction*).

	Slovenija	Nemčija	Nova Zelandija	ZDA	Japonska
Ask	2	1	5	2	14
Restriction	2	4	2	4	0

Kot vidimo, je beseda *prositi* (*ask*) v japonskem nagovoru zelo pogosta, beseda *omejitev* (*restriction*) pa za razliko od nemškega nagovora in nagovora predsednika ZDA, kjer kot značilna beseda zavzame enkrat deveto, drugič pa sedmo mesto, ni bila uporabljena niti enkrat. Predvidevamo, da je razlog v tem, da na Japonskem v povezavi z novim koronavirusom vzpostavitev omejitev (*measure, restriction*) ni bila možna, zato je država ljudem le podala nasvete, kako lahko širjenje virusa omejijo.

V japonskem nagovoru sta pogosti tudi besedi *napor* (*effort*, 6. najpogostejša značilna beseda) in *sodelovanje* (*cooperation*) oziroma *sodelovati* (*cooperate*, 8. najpogostejša značilna beseda).

Razpredelnica 6: Število ponovitev besed *prositi* (*ask*) in *omejitev* (*restriction*).

	Slovenija	Nemčija	Nova Zelandija	ZDA	Japonska
Napor (effort)	1	1	0	1	9
Sodelovanje/ sodelovati (cooperation/ cooperate)	3	0	0	0	9

Spodaj sta primera uporabe besede *napor* (ang. *effort*).

(28) However, even with many such efforts underway, the number of patients is soaring, particularly in urban areas such as Tokyo and Osaka. (Japonska)

(29) The business owners who are now gritting their teeth and making their best efforts now in the midst of this truly tough time present Japan's underlying strength. (Japonska)

Besedna zveza *takšni naponi* (ang. *such efforts*) v primeru (28) se nanaša na del, ki se v nagovoru pojavi tik pred njo: »Po zaslugi sodelovanja z zdravstvenimi ustanovami, proizvajalci elektronike in hoteli je bil na Japonskem že vzpostavljen zdravstveni sistem za sprejemanje okuženih oseb.« Ta del pojasnjuje pomen besede *napor* (*effort*) v tem primeru. V primeru (29) so omenjeni ljudje, posebej lastniki malih in srednje velikih podjetij (ang. *business owners*), ki morajo v svoje delo nenehno vlagati napor, kar obdobje epidemije novega koronavirusa še zaostruje.

Primerjajmo to s primerom rabe besede *napor* (*effort*) v slovenskem govoru.

(29) Everyone with a command of military knowledge and skills who is not working in a critical job is invited to volunteer to join the collective effort to provide general security. / Vsi, ki obvladate vojaška znanja in veščine in ne delate na nujnih delovnih mestih, vabljeni, da se prostovoljno pridružite skupnim naporom za zagotavljanje splošne varnosti. (Slovenija)

Napor (*effort*) v slovenskem nagovoru pomeni premagovanje težkih ovir, ki jih moramo preseči, da bi dosegli določen cilj. V nasprotju s tem je v japonskem nagovoru pomen nekoliko drugačen – gre za to, kar je vedno nujno potrebno za doseganje našega cilja. To je še ena izmed posebnosti japonskega nagovora.

Sodelovanje/sodelovati (*cooperate/cooperation*) se v slovenskem nagovoru pojavi trikrat, v japonskem pa devetkrat. Podana sta primera iz vsakega.

(30) I ask for your cooperation once more. Even in the midst of total uncertainty and great unease, hope is unmistakably emerging. (Japonska)

(31) Thanks are due to the members of the Civil Protection Service throughout the country, and to all of the members of the Crisis Staff, who responded without hesitation to my request to cooperate. / Zahvala gre Civilni zaščiti širom po državi, vsem članom Kriznega štaba, ki so se brez oklevanja odzvali na mojo prošnjo za sodelovanje. (Slovenija)

V obeh nagovorih gre pri besedi *sodelovanje* (*cooperation*) za izražanje želje po dejavnosti ljudstva. Razlika je v tem, da je v japonskem nagovoru to

izraženo kot *prošnja* (*ask*), v slovenskem pa predsednik vlade s tem prikazuje svojo vodstveno sposobnost, saj se je Krizni štab za ukrepanje odločil na njegovo pobudo. Vidimo, da se v japonskem nagovoru predsednik vlade zahvaljuje posameznikom ter lokalnim upravam za sodelovanje.

(32) I appreciate sincerely the cooperation of each and every citizen. Quite frankly, we cannot overcome this state of emergency through sole efforts by the national and local governments. (Japonska)

V japonskem nagovoru ne gre za to, da bi krizo prebrodili po zaslugi vodstvenih sposobnosti predsednika vlade, temveč za izražanje želje po sodelovanju ljudstva, saj lahko le tako premagajo virus.

6 Zaključek

V prispevku smo primerjali vsebine nagovorov voditeljev in voditeljic petih držav – Slovenije, Nemčije, Nove Zelandije, ZDA in Japonske – ob pojavu novega koronavirusa. Najprej smo si v vsakem nagovoru ogledali deset najpogosteje uporabljenih značilnih besed ter jih med seboj primerjali. Nato smo na podlagi teh rezultatov in analize z metodo hierarhičnega gručenja glagolov in samostalnikov primerjali posebnosti vseh petih nagovorov. Iz podatkov smo sklepali o stališčih in političnih usmeritvah voditeljev in voditeljic posameznih držav.

Raziskava je pokazala naslednje rezultate. V slovenskem nagovoru gre za spopad s kriznim obdobjem z vzpostavljanjem ukrepov pod vodstvom vlade. V nemškem je kanclerka opozorila, da bodo ukrepi zaradi novega koronavirusa sicer vplivali na življenje ljudi, vendar je tudi zagotovila, da to ne bo porušilo demokracije, ki jo je Nemčija vzpostavila po drugi svetovni vojni. Čeprav sta Nemčija in Slovenija zgodovinsko, politično in ekonomsko tesno povezani, vidimo veliko razliko v stališčih njunih voditeljev.

V novozelandskem nagovoru je predsednica vlade poudarila kritičnost trenutnih razmer in ljudi prosila, naj ostanejo doma ter s tem preprečijo nadzorovano širjenje virusa v skupnosti. Njen pristop torej ni bil navajanje konkretnih ukrepov, temveč izražanje želje po tem, da bi državljani razumeli, kaj lahko sami naredijo za preprečevanje okužb.

Posebnost japonskega nagovora in nagovora predsednika ZDA, ki je ne zasledimo v ostalih treh, je navajanje konkretnih števil ob pojasnilu tega, na kakšen način bo država pomagala gospodarstvu. V amerškem nagovoru vidimo tudi kritiko drugih držav. Posebnost japonskega nagovora je zahvala za doseženi trud in prošnja za nadaljnje sodelovanje. Po drugi svetovni vojni so ZDA

na Japonsko močno vplivale na področju politike, gospodarstva in kulture. V tokratnih nagovorih vidimo podobnost v navajanju konkretnih primerov na področju gospodarstva, zasledimo pa veliko razliko pri odnosu voditeljev in voditeljic do državljanek in državljanov. S svojim nagovorom predsednik ZDA ljudi skuša pomiriti z obljubo o uvedbi ukrepov pod njegovim vodstvom, v japonskem pa predsednik vlade ljudi prosi za sodelovanje. Ob ogledu rezultatov naše analize ne smemo pozabiti, da se v nagovorih voditeljev in voditeljic držav odražajo različni elementi, kot so vloga vodje, vrsta političnega sistema in odnos do demokracije.

Priloga: Nagovori

Nagovor slovenskega premierja Janeza Janše, 19. marec 2020:

<https://www.gov.si/en/news/2020-03-19-address-to-the-nation-by-slovenian-prime-minister-janez-jansa-regarding-the-coronavirus-epidemic/>
Dostop 3. junij 2020.

Nagovor nemške kanclerke Angele Merkel:

<https://www.bundestkanzlerin.de/bkin-en/news/statement-chancellor-1732302>. Dostop 16. april 2020.

Nagovor novozelandske premierke Jacinde Ardern: <https://www.newshub.co.nz/home/politics/2020/03/coronavirus-prime-minister-jacinda-ardern-s-full-covid-19-speech.html>. Dostop 23. november 2020.

Nagovor ameriškega predsednika Donalda Trumpa:

<https://factba.se/transcript/donald-trump-remarks-live-oval-office-coronavirus-march-11-2020>. Dostop 8. junij 2020.

Nagovor japonskega premierja Šinza Abeja: https://japan.kantei.go.jp/98_abe/statement/202004/_00001.html. Dostop 3. junij 2020.

Viri in literatura

Barker, Ken in Nadia Cornacchia. 2000. »Using noun phrase heads to extract document keyphrases«. Conference of the canadian society for computational studies of intelligence, 40–52. Springer, Berlin, Heidelberg, 2000. https://doi.org/10.1007/3-540-45486-1_4, 2020/12/01.

Danowski, James A. in Park, David W. 2009. »Networks of the dead or alive in cyberspace: Public intellectuals in the mass and internet media«. *New Media & Society*, 11 (3), 337–356. <https://doi.org/10.1177/1461444808101615>.

- Chew, Cynthia in Gunther Eysenbach. 2010. »Pandemics in the age of Twitter: content analysis of Tweets during the 2009 H1N1 outbreak«. *PloS one* 5, no. 11 (2010): e14118. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0014118>.
- Elo, Satu in Helvi Kyngäs. 2008. »The qualitative content analysis process«. *Journal of advanced nursing* 62, no. 1 (2008): 107–115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Fernandes, Juliana, Magda Giurcanu, Kevin W. Bowers in Jeffrey C. Neely. 2010. »The writing on the wall: A content analysis of college students' Facebook groups for the 2008 presidential election«. *Mass Communication and Society* 13, no. 5 (2010): 653–675. <https://doi.org/10.1080/15205436.2010.516865>.
- Hsieh, Hsiu-Fang in Sarah E. Shannon. 2005. »Three Approaches to Qualitative Content Analysis«. *Qualitative Health Research* 15, 1277–1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>.
- Grimmer, Justin in Brandon M. Stewart. 2013. »Text as data: The promise and pitfalls of automatic content analysis methods for political texts«. *Political analysis* 21, no. 3: 267–297, 2020/11/28. <https://doi.org/10.1093/pan/mps028>.
- Krippendorff, Klaus. 2018. *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications.
- Lasswell, Harold D. 1949. »Why be quantitative?« V *Language of Politics*, uredil Harold D. Lasswell, Nathan Leites, et al., 40–52. New York: G. W. https://in.sagepub.com/sites/default/files/upm-assets/19018_book_item_19018.pdf.
- Lim, Elvin T. 2002. »Five trends in presidential rhetoric: An analysis of rhetoric from George Washington to Bill Clinton«. *Presidential Studies Quarterly* 32, št. 2: 328–348. <https://www.jstor.org/stable/27552390>.
- Skalski, Paul D., Kimberly A. Neuendorf in Julie A. Cajigas. 2017. »Content Analysis in the Interactive Media Age«. V *The Content Analysis Guidebook*, uredila Kimberly A. Neuendorf. SAGE Publications. 201–242.
- Pitofsky, Robert. 1978. »Political Content of Antitrust«. *University of Pennsylvania Law Review* 127: 1051–1075.
- Suzuki, Takafumi in Kyō Kageura. 2011. »Meishi no bunpu tokuchōryō o mochiita seiji tekisuto bunseki [Analiza političnih besedil z uporabo distribucijskih značilnosti samostalnikov]«. *Kōdōkeiryōgaku 行動計量学 [Behaviormetrika]* 38 (1): 83–92. <https://doi.org/10.2333/jbhmk.38.83>, 2020/12/01.
- Van Dijk, Teun A. 1993. »Principles of critical discourse analysis«. *Discourse & society* 4, št. 2: 249–283.

- Wilcox, Delos F. 1900. »The American newspaper: A study in social psychology«. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 16, št. 1: 56–92. <https://www.jstor.org/stable/pdf/1009441.pdf>. Dostop 2. december 2020.
- Yu, Bei, Stefan Kaufmann in Daniel Diermeier. 2008. »Exploring the characteristics of opinion expressions for political opinion classification«. <https://surface.syr.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1029&context=istpub>. Dostop 1. december 2020.